

อาณาจักรอยุธยาล่มสลาย

โดย นาวาโท ประชุม อภัยภักดิ์
หัวหน้าแผนกประวัติศาสตร์ทหารเรือ กปศ.ยศ.ทร.

การล่มสลายของอาณาจักรอยุธยาขึ้นอยู่กับกลุ่มของผู้ที่มีอำนาจการปกครอง โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นผู้นำ ความมั่นคงของพระมหากษัตริย์จึงขึ้นอยู่กับขุนนางของพระองค์ เมื่อกษัตริย์พระองค์ใดมีศักยภาพในการปกครองไม่เพียงพอ ย่อมจะถูกโค่นราชบัลลังก์ได้โดยง่าย เหตุการณ์แย่งชิงราชบัลลังก์จึงมักเกิดขึ้นบ่อยครั้ง และไม่ได้รับการแก้ไขจนกระทั่งสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย กลุ่มของผู้ที่มีอำนาจการปกครองเกิดความหวาดระแวงที่จะสูญเสียอำนาจของตน ผิดแผกแต่การศึกษาภายใน หวาดระแวงพวกพ้องกันเอง ละเลยการศึกษาขนบธรรมเนียมอาณาจักร อีกทั้งบรรดาขุนนางทั้งหลาย ไม่ได้มีความซื่อสัตย์ต่อองค์พระมหากษัตริย์ หากแต่พร้อมที่จะโอนเอียงผิดแผกฝ่ายที่มีอำนาจมากกว่าได้ตลอดเวลาเพื่อประโยชน์ของตนเอง จนทำให้ราชสำนักอยุธยาขาดความเป็นปึกแผ่น บ้านเมืองเสื่อมโทรม นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้กรุงศรีอยุธยาต้องล่มสลาย ซึ่งประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยาล่มสลายเห็นเด่นชัด เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศเสด็จสวรรคต เกิดการแย่งชิงราชสมบัติระหว่างพระเจ้าเอกทัศกับพระเจ้าอู่ทอง เนื่องจากพระเจ้าอู่ทอง โสภโศภนเลือกพระโอรสองค์รองคือพระเจ้าอู่ทอง ซึ่งเป็นพระอนุชาพระเจ้าเอกทัศขึ้นเป็นกษัตริย์ไม่เป็นไปตามราชประเพณี ต่อมาพระเจ้าเอกทัศก็ทรงบัลลังก์ ได้ขึ้นเป็นกษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งกรุงศรีอยุธยา ครั้นในปีพุทธศักราช ๒๓๐๓ พระเจ้าอลองพญา ทรงนำทัพมารุกรานอาณาจักรอยุธยา พระเจ้าอู่ทองทรงถูกเรียกตัวมาบัญชาการตั้งรับพระนคร แต่ภายหลังจากที่กองทัพพม่ายกกลับนั้น พระองค์ก็ได้ลาผนวชดังเดิม ในปีพุทธศักราช ๒๓๐๘ พระเจ้ามังระ พระโอรสของพระเจ้าอลองพญา ก็ได้รุกรานอาณาจักรอยุธยาอีกครั้งหนึ่ง โดยแบ่งกองกำลังออกเป็น ๒ ส่วน คือ ฝ่ายเหนือภายใต้การบังคับของเนเมียวสีหบดี และฝ่ายใต้ภายใต้การนำของมังมหานรธา และมุ่งเข้าตีอาณาจักรอยุธยาพร้อมกันทั้งสองด้าน ฝ่ายกรุงศรีอยุธยาทำการตั้งรับอย่างเข้มแข็ง และสามารถต้านทานการปิดล้อมของกองทัพพม่าไว้ได้นานถึง ๑๔ เดือน แต่ก็ไม่อาจหยุดยั้งได้ จนทำให้กองทัพพม่าสามารถเข้าเมืองได้ในวันที่ ๗ เมษายน พุทธศักราช ๒๓๑๐ นับเป็นการสิ้นสุดราชธานีกรุงศรีอยุธยา ที่มีมาถึง ๔๑๗ ปี " ... ประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นปรากฏตลอดมาว่า ชาติใดเสื่อมสูญย่อยยับยับปางไป ก็เพราะประชาราติชาติขาดสามัคคีธรรม แยกแยกเป็นหมู่คณะ เป็นพรรคเป็นพวก คอยแสร้งเอาเปรียบ ประหัตประหารซึ่งกันและกัน บางพรรคบางพวก ถึงกับเป็นไส้ศึกให้ศัตรูมาจู่โจมทำลายชาติของตนดังนี้ ข้าพเจ้าจึงขอชักชวนพี่น้องชาวไทยทั้งหลาย ให้ระดึกถึงพระคุณของบรรพบุรุษ ซึ่งได้กอบกู้รักษาบ้านเกิดเมืองนอนของเรามาบัดนี้ให้จงหนัก แล้วถือเอาความสามัคคี ความยินยอมเสียสละส่วนตัวเพื่อประโยชน์ใหญ่ของประเทศชาติ เป็นคุณธรรมประจำใจอยู่เนืองนิจ จึงขอให้พี่น้องชาวไทยทั้งหลาย จงบำเพ็ญกรณกิจของตนแต่ละคน ด้วยซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทนและกล้าหาญ แล้วอุทิศความเสียสละส่วนตัว ความเหน็ดเหนื่อยลำบากยากแค้น เป็นพลีบูชาบรรพบุรุษ ผู้ซึ่งได้ก่อสร้างชาติเป็นมรดกตกทอดมาถึงพวกเราชาวไทยจนบัดนี้" ตอนหนึ่งกระแสพระราชดำรัส ที่พระราชทานแก่ประชาราชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๔๕๔